

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci **navrhovateľov 1/ JUDr. P.P.**, bývajúceho v Ž., **2/ JUDr. L.P.**, bývajúceho v B. zastúpených JUDr. T.P., advokátkou, H.V., proti odporcom **1/ Krajskému riaditeľstvu policajného zboru v Žiline**, so sídlom v Žiline, Kuzmányho 29, **2/ Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, **3/ Slovenskej republike – Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, **o ochranu osobností a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 7C 203/2007 a na Krajskom súde v Trenčíne pod sp.zn. 19 Co 255/2010, 19 Co 256/2010, 19 NcC 28/2010, v konaní o vylúčenie sudcov Krajského súdu v Trenčíne z prejednávania a rozhodovania veci takto

r o z h o d o l :

1. Sudcovia Krajského súdu v Trenčíne JUDr. B. A., JUDr. M. S., JUDr. Č. N., JUDr. M. I., JUDr. Č. B., JUDr. R. A., JUDr. Š. V., Mgr. H. Z., JUDr. V. E., JUDr. H. V., JUDr. Z. A., JUDr. J. G., JUDr. Z. E., JUDr. L. O., JUDr. Z. E., JUDr. L. D., JUDr. Z. E., JUDr. H. S., **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 19NcC 28/2010 (veci Okresného súdu Prievidza sp. zn. 7 C 203/2007).

2. Sudcovia Krajského súdu v Trenčíne, JUDr. E. D., JUDr. K. J., JUDr. G. O., JUDr. S. O., JUDr. J. J., JUDr. T. P., JUDr. K. F., JUDr. V. R., JUDr. P. M., JUDr. F. J., JUDr. H. R., JUDr. M. J., **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 19NcC 28/2010 (veci Okresného súdu Prievidza sp. zn. 7 C 203/2007).

O d ô v o d n e n i e

V konaní o ochranu osobnosti, ktorá je vedená na Okresnom súde Prievidza sp. zn. 7 C 203/2007, vzniesol odporca v 2. rade v odvolacom konaní (proti prvostupňovému rozsudku) námietku zaujatosti voči sudcom Krajského súdu v Trenčíne, ktorú odôvodnil tým, že navrhovateľ v 1. rade je bývalým sudcom Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne (od 1.1.2006) a bývalým sudcom Krajského súdu v Trenčíne (do 10.5.2009). Skutočnosť, že účastník konania je bývalým kolegom sudcov, ktorí by mali vec prejednať a rozhodnúť, označil za dôvod zakladajúci pochybnosti o nezaujatosti týchto sudcov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trenčíne (§ 16 ods. 1 O.s.p.) pri rozhodovaní vychádzal z obsahu spisu, predovšetkým ale z vyjadrení namietaných sudcov o okolnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k ním, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich

zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). *Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť.* Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 listiny, čl. 48 ods. 1 ústavy), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a naozaj zo závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu.

Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť.

Z predložených vyjadrení sudcov krajského súdu k ich možnej zaujatosti v prejednávanej veci vyplýva, že nie všetci sudcovia Krajského súdu v Trenčíne sa cítia byť zaujatí. Svoju zaujatosť (okrem Mgr. Z. H., ktorá sa necíti byť zaujatá) namietajú pre ich pomer k žalobcovi ako účastníkovi konania.

Najvyšší súd skúmal postupom a s použitím zásad vyššie uvedených dôvody zaujatosti u jednotlivých sudcov z ich vyjadrení aj doplnenia na základe výzvy Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. septembra 2010, kde uviedol, že pokiaľ sudca v oznámení vo všeobecnosti uvedie, že má vzťah k účastníkovi konania, nie je to dostačujúcim spôsobom na jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, preto pre posúdenie priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi, je potrebné oboznámiť sa podrobne s jeho vonkajšími prejavmi (napr. stretávaním sa vo voľnom čase). Na základe ich vyjadrení dovolací súd dospel k záveru, že vylúčiť z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci je možné len sudcov: JUDr. E. D., JUDr. K. J., JUDr. G. O., JUDr. S. O., JUDr. J. J. JUDr. T. P., JUDr. K. F., JUDr. V. R., JUDr. P. M., JUDr. F. J., JUDr. H. R., JUDr. M. J., pretože len títo sudcovia svoju zaujatosť dostatočne odôvodnili, keď svoj pomer k žalobcovi bližšie špecifikovali ako dlhodobý priateľský (blízky), majúci takú intenzitu, že presahuje rámec bežnej kolegiality pri plnení pracovných povinností a zasahuje aj do ich súkromného života (pravidelné priateľské kamarátske stretnutia i za účasti ostatných rodinných príslušníkov, spoločné trávenie času, rôznych pobytov a dovolení), prípadne taký, kde sa ujma tohto účastníka negatívne dotýka aj rozhodujúceho sudcu. Iba uvedené okolnosti

totiž zakladajú pochybnosť o nezaujatosti sudcov pre ich pomer k účastníkovi konania tak zo subjektívneho hľadiska, ako i z hľadiska objektívneho, a len tieto sú spôsobilé naplniť zákonné predpoklady pre vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí.

Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd nemohol uznať ako opodstatnenú námietku zaujatosti tých sudcov, ktorí svoj pomer k účastníkom konania charakterizovali len ako výlučne kolegiálny, kde sa stretávali osobne v zamestnaní, na spoločenských podujatiach vyplývajúcich zo zamestnania (JUDr. B. A., JUDr. M. S., JUDr. Č. N., JUDr. M. I., JUDr. Č. B., JUDr. R. A., JUDr. Š. V., Mgr. H. Z. (uviedla, že sa necíti byť zaujatá), JUDr. V. E., JUDr. H. V., JUDr. Z. A., JUDr. J. G., JUDr. Z. E., JUDr. L. O., JUDr. Z. E., JUDr. L. D., JUDr. Z. E., JUDr. H. S.), prípadne *priateľský (kamarátsky) bez detailnejšieho popisu*, z ktorého by vyplývalo, že tento vzťah sa realizuje aj mimo pracovného prostredia sudcov. K námietkam, že uvedení sudcovia Krajského súdu v Trenčíne boli všetci vylúčení Najvyšším súdom Slovenskej republiky pre možnosť vzniku pochybností o ich nezaujatosti vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Nc 11/2009 a sp. zn. 4 Nc 12/2009 je potrebné uviesť, že boli všetci vylúčení pre bližšie nešpecifikovaný osobný, priateľský a kolegiálny vzťah resp. preto, že uviedli, že sa cítia zaujať, avšak uvedené rozhodnutia boli vydané počas pracovného pôsobenia navrhovateľa na Krajskom súde v Trenčíne. So zreteľom na odstup času nebolo z ich vyjadrení zjavné, že by ich vzťah k navrhovateľovi v minulosti (ako vtedajšiemu kolegovi) alebo v súčasnosti (ako k bývalému kolegovi) prerástol rámec kolegiality a nadobudol znaky priateľského vzťahu. Navyše zmena judikatúry (vid' stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Cpj 32/2010) poukázala na skutočnosť, že aj keď sudca má prejednávať vec, kde účastníkom konania je sudca- kolega, táto nie je spôsobilá vzbudiť (objektívne) pochybnosť o nestrannosti sudcu, tak v očiach sporových strán ako aj verejnosti; namietaný rozmer (dosah) by predstavoval (znamenal) odmietanie poskytnutia spravodlivosti - *denegatio iustitiae*, čo je, pravdaže, neprípustné, nie je tu teda dôvod pre pochybnosť o strate nezaujatosti a nestrannosti sudcu tak, ako ho upravuje § 14 ods.1 O.s.p.

V tejto súvislosti treba uviesť, že samotná skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk "cíti zaujatý" buď vo vzťahu k účastníkovi konania alebo k zástupcovi účastníka alebo že sa zo svojho osobného pohľadu domnieva, že v jeho prípade by mohli vzniknúť pochybnosti o

jeho nezaujatosti, bez ďalšieho nezakladá dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, a to najmä nie vtedy, ak okolnosti, z ktorých sudca subjektívne vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o jeho nezaujatom prístupe, nie sú ničím objektivizované alebo ak objektívne nemôžu viesť k legitímnym pochybnostiam o jeho nezaujatosti alebo ak sú vyvážené takými okolnosťami objektívnej povahy, so zreteľom na ktoré jestvuje dostatočná záruka, že iný sudca nachádzajúci sa v rovnakej alebo obdobnej situácii by nemohol byť zaujatý a vylučoval by objektívnu oprávnenosť obavy z nedostatku nestrannosti súdneho rozhodovania. Všeobecné záruky takéhoto charakteru vyplývajú v právnom poriadku Slovenskej republiky predovšetkým z ústavne zakotveného nezávislého postavenia sudcu ako reprezentanta súdnej moci v demokratickej spoločnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svoje rozhodnutie (§ 15 O. s. p.) v predmetnej veci založil na vzájomnej korelácii a vyvážení oboch relevantných hľadísk teórie zdania (tak subjektívneho, ako aj objektívneho hľadiska). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ústavného súdu a tiež vyššie uvedeným výkladom dospel k záveru, že v prípade menovaných sudcov uvedených vo výroku v bode 2. tohto uznesenia nemožno mať pochybnosti o ich nezaujatosti, ktoré by boli relevantné v zmysle § 14 ods. 1 O. s. p. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky neexistuje žiadny dôvod, ktorý by objektívne zakladal pochybnosti o ich nezaujatosti, nemožno objektívne pochybovať o tom, že by voči účastníkom nepostupovali nezaujato, neutrálne, že by im nepriznali rovnaké možnosti sa uplatnenie všetkých práv účastníka občianskeho súdneho konania, a vôbec, že by vec objektívne – podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia – neposúdili so zreteľom na všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie.

Z týchto dôvodov rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. februára 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta